

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av statstjänstemannalagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att den bestämmelse i statstjänstemannalagen ändras som gäller tjänster till vilka endast finska medborgare kan utnännas. Det föreslås att statstjänstemannalagens hänvisningsbestämmelser till regeringsformen ändras till hänvisningar till Finlands grundlag. Vidare föreslås att till statstjänstemannalagen skall fogas en sådan bestämmelse om behörighets

villkoren som motsvarar den som ingår i den nuvarande regeringsformen.

Propositionen grundar sig på Finlands grundlag, som gavs den 11 juni 1999. Enligt grundlagen kan genom lag bestämmas att endast finska medborgare får utnännas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som grundlagen, dvs. den 1 mars 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Nuläge

Om de statliga tjänster till vilka kan utnännas endast finska medborgare bestäms i 84 § 1 mom. regeringsformen i 7 § statstjänstemannalagen (750/1994) och i det statsrådsbeslut om utlännings behörighet för statlig tjänst (192/1995) som utfärdats med stöd av 7 § 2 mom. statstjänstemannalagen.

De tjänster som nämns i 84 § 1 mom. regeringsformen är tjänsterna som justitiekansler och justitiekanslersadjoint i statsrådet, domartjänster, tjänsterna som kommentör för försvarsmakten och medlemmar i direktionen för Finlands Bank. I momentet nämns dessutom riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman. Vad gäller dessa tjänster tillämpas statstjänstemannalagen inte på medlemmarna i direktionen för Finlands Bank och inte på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman.

Enligt 7 § statstjänstemannalagen kan till följande tjänster endast finska medborgare

utnännas: tjänsterna som kanslichef och referendarieråd samt motsvarande eller högre tjänster vid justitiekanslersämbetet, tjänster som statssekreterare, kanslichef, avdelningschef och byråchef samt motsvarande eller högre tjänster vid ett ministerium, tjänster inom utrikesförvaltningen, tjänster som chef för ett ämbetsverk, dock inte tjänster som rektor för en högskola eller en läroanstalt som meddelar högsta undervisning på konstens område, tjänster som landshövding samt kanslichef och avdelningschef vid en länsstyrelse, tjänster till vilka hör uppgifter som ankommer på allmän åklagare eller utmättningsman, i polislagen (84/1966) nämnda polismanstjänster, tjänster vars innehavare hör till ett fängelses direktion, samt tjänster vid försvarsministeriet, försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet.

Enligt statsrådets beslut om utlännings behörighet för statlig tjänst kan till följande tjänster endast finska medborgare utnännas: annan tjänst vid skyddspolisen än tjänst som polisman, tjänst som tullråd vid tullverket, med anhållningsrätt förenad tjänst vid tullverket, tjänst vid tullverkets enhet för under-

sökning av tullbrott samt annan tjänst vid tullverket till vilken hör i förordningen om övervakning av Finlands territorium och tryggnad av dess territoriella integritet (1069/1989) avsett deltagande i övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten eller uppgifter enligt förordningen angående samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna (1051/1978), tjänst som chef för luftfartsverkets särskilda enhet, tjänst som överdirektör, sjöfartsråd, trafikchef och överinspektör för sjöfartsinspektion vid sjöfartsverket och tjänst som sjömättningschef och lodningschef till vilken hör kartering av militära farleder samt tjänst som chef för sjöfartsverkets fartyg.

I 85 § regeringsformen föreskrivs att angående lärdomsprov för erhållande av statstjänst bestäms genom förordning, ifall därom inte bestäms i lag. Eftergift från behörighetsvillkor som föreskrivs i en förordning kan, enligt samma paragraf, av särskilda orsaker beviljas av statsrådet, dock inte för tjänster vid rättegångsverken. Motsvarande bestämmelse finns inte i grundlagen.

1.2. Föreslagna ändringar

Enligt 125 § 1 mom. i Finlands grundlag kan genom lag bestämmas att endast finska medborgare får utnännas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag. Grundlagen innehåller sålunda inte längre en förteckning motsvarande den som ingår i den nuvarande regeringsformen och som anger de tjänster till vilka endast finska medborgare kan utnännas eller utses. Genom lag kan finskt medborgarskap dock föreskrivas som behörighetsvillkor också i fråga om tjänster och uppdrag som avses i 84 § 1 mom. i den nuvarande regeringsformen. Medborgarskapskravet kan däremot inte längre föreskrivas genom förordning. De bestämmelser som ingår i statsrådets beslut om utlännings behörighet för statlig tjänst måste därför till behövliga delar överföras till statstjänstemannalagen.

Av de tjänster som nämns i 84 § 1 mom. i den nuvarande regeringsformen föreslås att tjänsterna som justitiekansler och justitiekanslersadjoint (biträdande justitiekansler) samt domartjänster och tjänsten som kommandör för försvarsmakten tas in i statstjänstemannalagen.

I enlighet med vad de myndigheter som saken gäller har anfört, föreslås att följande i

statsrådets beslut om utlännings behörighet för statlig tjänst nämnda tjänster tas in i statstjänstemannalagen: andra tjänster vid skyddspolisen än tjänster som polisman, tjänster vid tullverket till vilka hör rätt att anhålla, andra tjänster vid tullverket till vilka hör i förordningen om övervakning av Finlands territorium och tryggnad av dess territoriella integritet avsett deltagande i övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten eller uppgifter enligt förordningen angående samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna, tjänsten som chef för luftfartsverkets särskilda enhet, tjänster som överdirektör, sjöfartsråd, trafikchef och överinspektör för sjöfartsinspektionen vid sjöfartsverket och tjänster som sjömättningschef och lodningschef till vilka hör kartering av militära farleder samt tjänster som befälhavare på sjöfartsverkets fartyg.

På förslag av de myndigheter som saken gäller föreslås att följande tjänster dessutom fogas till förteckningen: tjänsterna som referendarieråd såsom avdelningschefer vid justitiekanslersämbetet, tjänsten som sjösäkerhetsdirektör vid sjöfartsverket och tjänsterna som byråchefer vid sjöfartsverkets sjöfartsinspektionsbyråer samt tjänsterna som länsberedskapsdirektörer.

Angående lärdomsprov för erhållande av statstjänst bestäms i enlighet med 85 § i den nuvarande regeringsformen genom förordning, ifall därom inte bestäms i lag. Eftergift från de föreskrivna behörighetsvillkor kan, enligt samma paragraf, av särskilda orsaker beviljas av statsrådet. Eftersom den nya grundlagen inte innehåller ovan nämnda bestämmelse, föreslås att en dylik bestämmelse fogas till statstjänstemannalagen. Det föreslås att bestämmelsen ges formen av ett be- myndigande, vilket innebär att bestämmelser om behörighetsvillkoren utfärdas endast vid behov. Om särskilda behörighetsvillkor kan lämpligen bestämmas genom en statsrådsförordning.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation och personal och inte heller några ekonomiska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteupp-

drag vid finansministeriet. I fråga om propositionen har på det sätt som avses i lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) och i de därmed förknippade avtalen förts underhandlingar med de centralorganisationer som företräder de statsanställda.

Utlåtande om propositionen begärdes av statsrådets kansli och ministerierna, justitiekanslersämbetet, skyddspolisen, tullstyrelsen, Luftfartsverket och sjöfartsverket.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som den nya grundlagen, dvs. den 1 mars 2000. Det föreslås att statsrådets beslut om utlännings behörighet för statlig tjänst samtidigt upphävs.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 6 § 1 mom., 7 §, 32 § 1 mom. och 47 § 1 mom., av dessa lagrum 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1383/1995, samt

fogas till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

6 §

Om de allmänna utnämningsskälerna bestäms i grundlagen. När en myndighet fattar beslut om en utnämning får den inte utan fog särbehandla någon på sådana grunder som nämns i 11 §.

7 §

Till följande tjänster kan endast finska medborgare utnännas:

1) tjänsterna som justitiekansler och biträdande justitiekansler samt tjänsten som kanslichef och tjänsterna som referendarieråd såsom avdelningschefer vid justitiekanslersämbetet,

2) tjänster som statssekreterare, kanslichef, avdelningschef och byråchef samt motsvarande eller högre tjänster vid ett ministerium,

3) tjänster inom utrikesförvaltningen,

4) domartjänster,

5) tjänster som chef för ett ämbetsverk, dock inte tjänster som rektor för en högskola eller en läroanstalt som meddelar högsta undervisning på konstens område,

6) tjänster som landshövding samt avdelningschef och länsberedskapsdirektör vid en länsstyrelse,

7) tjänster till vilka hör uppgifter som ankommer på allmän åklagare eller utmät-

ningsman,

8) i polislagen (493/1995) nämnda polismanstjänster,

9) tjänster vars innehavare hör till ett fängelses direktion,

10) tjänster vid försvarsministeriet, försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet,

11) andra tjänster vid skyddspolisen än tjänster som polisman,

12) tjänster vid tullverket till vilka hör rätt att anhålla, andra tjänster vid tullverket till vilka hör i förordningen om övervakning av Finlands territorium och tryggnad av dess territoriella integritet (1069/1989) avsett deltagande i övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten eller tjänster till vilka hör brottsundersökning och bevakningsuppgifter i tullverkets verksamhetsområde,

13) tjänsten som chef för Luftfartsverkets myndighetsenhet, samt

14) tjänster som överdirektör, sjöfartsråd, sjösäkerhetsdirektör, byråchef vid en sjöfartsinspektionsbyrå, trafikchef och överinspektör för sjöfartsinspektionen vid sjöfartsverket och tjänster som sjömättningschef och lodningschef till vilka hör kartering av militära farleder samt tjänster som befälhavare på sjöfartsverkets fartyg.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också när en tjänsteman med stöd av 9 § 1

mom. utnämns för att sköta uppgifter som hör till en tjänst som avses i 1 mom.

8 §

Bestämmelser om examina som krävs för statlig tjänst och om övriga motsvarande särskilda behörighetsvillkor kan utfärdas genom förordning, ifall detta är motiverat för skötseln av de uppgifter som hör till tjänsten. Statsrådet kan av särskilda orsaker bevilja dispens från behörighetsvillkor som bestämts genom förordning, dock inte för tjänster som domare.

32 §

När en tjänsteman har sagts upp av andra orsaker än sådana som beror på tjänstemannen, och det ämbetsverk, där tjänstemannen sagts upp, inom 24 månader från utgången av uppsägningstiden behöver arbetskraft för samma eller liknande uppgifter, skall ämbetsverket hos den lokala arbetskraftsmyndigheten ta reda på om tidigare tjänstemän

söker arbete genom denna myndighets förmedling och, om så är fallet, i första hand erbjuda dessa tidigare tjänstemän som uppfyller behörighetsvillkoren en uppgift eller en tjänst, i fråga om vilken den utnämmande myndigheten är någon annan än republikens president, statsrådets allmänna sammanträde, högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. Tjänsten får härvid besättas utan att den förklaras ledig.

47 §

Om de grunder på vilka en domare kan förflyttas till en annan tjänst bestäms i grundlagen.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Genom denna lag upphävs statsrådets beslut av den 16 februari 1995 om utlänningsbehörighet för statlig tjänst (192/1995).

Helsingfors den 23 december 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Suvi-Anne Siimes*

Lag

om ändring av statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 6 § 1 mom., 7 §, 32 § 1 mom. och 47 § 1 mom., av dessa lagrum 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1383/1995, samt
fogas till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §

Om de allmänna utnämningsgrunderna stadgas i regeringsformen. När en myndighet fattar beslut om en utnämning får den inte utan fog försätta någon i annan ställning än andra på sådana grunder som nämns i 11 §.

Förslagen lydelse

6 §

Om de allmänna utnämningsgrunderna bestäms i *grundlagen*. När en myndighet fattar beslut om en utnämning får den inte utan fog särbehandla någon på sådana grunder som nämns i 11 §.

7 §

Till följande tjänster kan endast finska medborgare utnämnas:

2) tjänsterna som kanslichef och referendarieråd samt motsvarande eller högre tjänster vid justitiekanslersämbetet,

3) tjänster som statssekreterare, kanslichef, avdelningschef och byråchef samt motsvarande eller högre tjänster vid ett ministerium,

4) tjänster inom utrikesförvaltningen,

5) tjänster som chef för ett ämbetsverk, dock inte tjänster som rektor för en högskola eller en läroanstalt som meddelar högsta undervisning på konstens område,

6) tjänster som landshövding samt kanslichef och avdelningschef vid en länsstyrelse,

7) tjänster till vilka hör uppgifter som ankommer på allmän åklagare eller utmättningsman,

8) i polislagen (84/66) nämnda polismanstjänster,

9) tjänster vars innehavare hör till ett fängelses direktion, samt

1) tjänsterna som justitiekansler och biträdande justitiekansler samt tjänsten som kanslichef och tjänsterna som referendarieråd såsom avdelningschefer vid justitiekanslersämbetet,

2) tjänster som statssekreterare, kanslichef, avdelningschef och byråchef samt motsvarande eller högre tjänster vid ett ministerium,

3) tjänster inom utrikesförvaltningen,

4) domartjänster,

5) tjänster som chef för ett ämbetsverk, dock inte tjänster som rektor för en högskola eller en läroanstalt som meddelar högsta undervisning på konstens område,

6) tjänster som landshövding samt avdelningschef och länsberedskapsdirektör vid en länsstyrelse,

7) tjänster till vilka hör uppgifter som ankommer på allmän åklagare eller utmättningsman,

8) i polislagen (493/1995) nämnda polismanstjänster,

9) tjänster vars innehavare hör till ett fängelses direktion,

10) tjänster vid försvarsministeriet, försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet.

Statsrådet kan besluta att endast finska medborgare kan utnämnas till andra tjänster än de som avses i 1 mom., då det är fråga om

1) någon annan tjänst vid ett ministerium än en sådan som avses i 1 mom.,

2) en tjänst som är förenad med betydande utövning av offentlig makt eller behandling av ärenden som gäller förhållandena till andra stater eller till internationella organisationer, eller

3) en tjänst vars innehavare kan få uppgifter om omständigheter som är viktiga med hänsyn till statens säkerhet eller ett betydande allmänt eller enskilt ekonomiskt intresse.

Vad som stadgas i 1 och 2 mom. tillämpas också när en tjänsteman med stöd av 9 § 1 mom. utnämns för att sköta uppgifter som hör till en tjänst som avses i 1 eller 2 mom.

32 §

När en tjänsteman har sagts upp av andra skäl än sådana som beror av tjänstemannen, och det ämbetsverk, där tjänstemannen sagts upp, inom 24 månader från utgången av uppsägningstiden behöver arbetskraft för samma eller liknande uppgifter skall ämbetsverket hos den lokala arbetskraftsmyndigheten förhöra sig om huruvida tidigare tjänstemän söker arbete genom denna myndighets

10) tjänster vid försvarsministeriet, försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet,

11) andra tjänster vid skyddspolisen än tjänster som polisman,

12) tjänster vid tullverket till vilka hör rätt att anhålla, andra tjänster vid tullverket till vilka hör i förordningen om övervakning av Finlands territorium och tryggande av dess territoriella integritet (1069/1989) avsett deltagande i övervakning och tryggande av den territoriella integriteten eller tjänster till vilka hör brottsundersökning och bevakningsuppgifter i tullverkets verksamhetsområde,

13) tjänsten som chef för Luftfartsverkets myndighetsenhet, samt

14) tjänster som överdirektör, sjöfartsråd, sjösäkerhetsdirektör, byråchef vid en sjöfartsinspektionsbyrå, trafikchef och överinspektör för sjöfartsinspektionen vid sjöfartsverket och tjänster som sjömättningschef och lodningschef till vilka hör kartering av militära farleder samt tjänster som befälhavare på sjöfartsverkets fartyg.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också när en tjänsteman med stöd av 9 § 1 mom. utnämns för att sköta uppdrag som hör till en tjänst som avses i 1 mom.

8 §

Bestämmelser om examina som krävs för statlig tjänst och om övriga motsvarande särskilda behörighetsvillkor kan utfärdas genom förordning, ifall detta är motiverat för skötseln av de uppgifter som hör till tjänsten. Statsrådet kan av särskilda orsaker bevilja dispens från behörighetsvillkor som bestämts genom förordning, dock inte för tjänster som domare.

32 §

När en tjänsteman har sagts upp av andra orsaker än sådana som beror på tjänstemannen, och det ämbetsverk, där tjänstemannen sagts upp, inom 24 månader från utgången av uppsägningstiden behöver arbetskraft för samma eller liknande uppgifter, skall ämbetsverket hos den lokala arbetskraftsmyndigheten ta reda på om tidigare tjänstemän söker arbete genom denna myndighets för-

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

förmedling och, om så är fallet, i första hand erbjuda dessa tidigare tjänstemän som uppfyller behörighetskraven en uppgift eller en tjänst, i fråga om vilken den utnämmande myndigheten är någon annan än republikens president, statsrådets allmänna sammanträde, högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. Härvid får en annan än i 89 § 1 mom. regeringsformen nämnd tjänst besättas utan att förklaras ledig.

47 §

Om de grunder på vilka en domare kan förflyttas till en annan tjänst stadgas i 91 § 1 mom. regeringsformen.

medling och, om så är fallet, i första hand erbjuda dessa tidigare tjänstemän som uppfyller behörighetsvillkoren en uppgift eller en tjänst, i fråga om vilken den utnämmande myndigheten är någon annan än republikens president, statsrådets allmänna sammanträde, högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. Tjänsten får härvid besättas utan att den förklaras ledig.

47 §

Om de grunder på vilka en domare kan förflyttas till en annan tjänst bestäms i grundlagen.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Genom denna lag upphävs statsrådets beslut av den 16 februari 1995 om utlänningsbehörighet för statlig tjänst (192/1995).

